

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

Quickscan natuurwaarden

Voorste Gewind 1 en 3

Heukelum

Rapport quickscan natuurwaarden

Voorste Gewind 1 en 3, Heukelum

Opdrachtgever	JongZeeuw Architecten Gildehof 4 4002 HG Tiel
---------------	---

Rapportnummer	24770.002
Versienummer	D1
Status	Definitief
Datum	14 juni 2024

Opsteller ¹	
Kwaliteitscontrole	

¹ Vrijgave

In onze rapportages wordt niet gewerkt met handtekeningen en/of parafen. Conform protocol en eisen uit het kwaliteitssysteem wordt het rapport aantoonbaar vrijgegeven.

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001. Daarnaast staat veilig werken bij Econsultancy voorop en zijn we gecertificeerd voor VCA*.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

Al onze rapportages worden opgesteld conform de 'Handreiking omgaan met AVG in bodemonderzoeken' opgesteld door de VKB (29 juni 2022). Hiermee voldoet de rapportage aan de eisen die de wet en NEN normen ons stellen en wordt tevens voldaan aan de AVG.

In het kader van de AVG dient, voorafgaand aan publicatie of bij uitlevering aan derden, bijlagen met kadastrale uittreksels en namen van opdrachtgevers, door de publicerende instantie, verwijderd dan wel zwart gelakt te worden.

GELDIGHEID ONDERZOEK

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Omgevingswet, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	5
4	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	6
4.1	Vogels.....	6
4.2	Vleermuizen	10
4.3	Overige zoogdieren	13
4.4	Reptielen, amfibieën en vissen	15
4.5	Ongewervelden.....	18
4.6	Planten	19
4.7	Specifieke zorgplicht	19
5	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING.....	21
5.1	Broedvogels.....	21
5.2	Vleermuizen	22
5.3	Kleine marterachtigen.....	23
5.4	Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën.....	23
5.5	Rugstreeppad	23
5.6	Specifieke zorgplicht	24
5.7	Overige soort(groep)en.....	24
6	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	25
6.1	Natura 2000	25
6.2	Natuurnetwerk Nederland	26
6.3	Overige gebiedsbescherming.....	27
7	HOUTOPSTANDEN	28
8	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	29

Bijlage 1	Natuurwetgeving en doelen Natura 2000
Bijlage 2	Natuurwetgeving Natuurnetwerk Nederland
Bijlage 3	Omgevingswet

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van JongZeeuw Architecten opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan natuurwaarden aan het Voorste Gewind 1 en 3 in Heukelum.

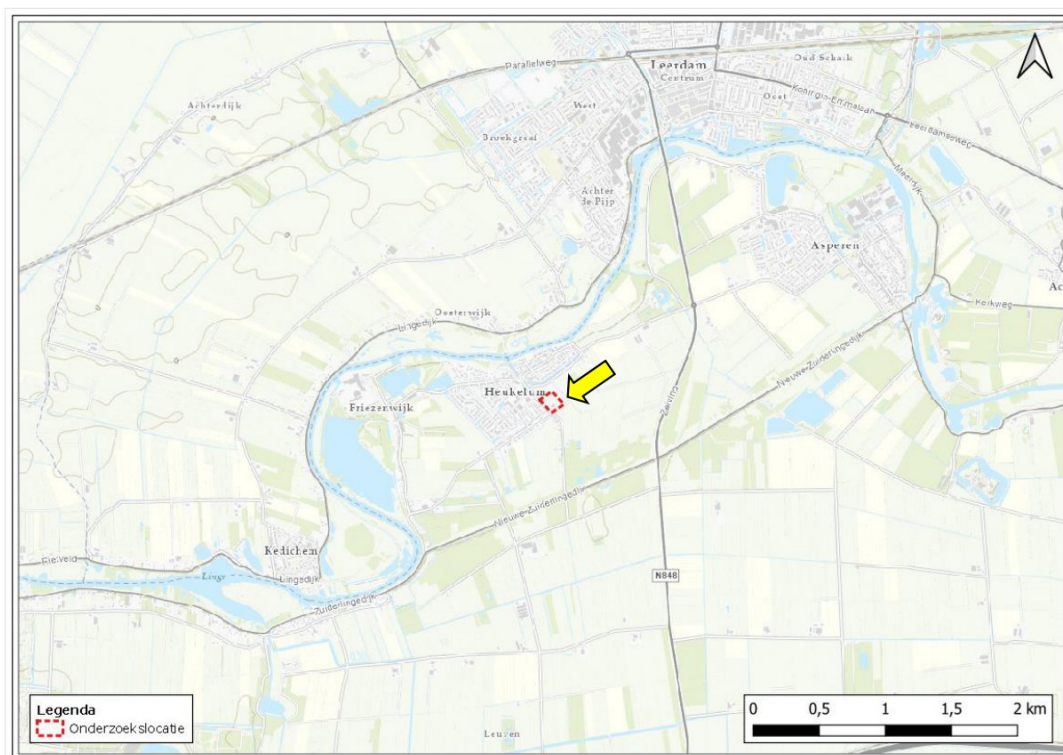
De quickscan natuurwaarden is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop en nieuwbouw op de onderzoekslocatie en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de natuurbescherming onder de Omgevingswet een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Omgevingswet zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest bij ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 15.000 \text{ m}^2$) ligt aan het Voorste Gewind 1 en 3 in Heukelum. In figuur 2.1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 2.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een groot open veld met een schuur en twee woningen. De woningen zijn opgetrokken uit baksteen en hebben een schilddak belegd met dakpannen. Het betreft twee-onder-een-kapwoningen. Het Voorste Gewind 1 is de noordwestelijke woning en het Voorste Gewind 3 is de zuidoostelijke woning. De schuur is direct ten westen van de woningen gelegen. De schuur is opgetrokken uit baksteen en heeft een zadeldak belegd met golfplaten. In de oostelijke hoek van de onderzoekslocatie is nog een kleine en oude schuur aanwezig. De onderzoekslocatie wordt aan de noord-, oost- en zuidzijde omsloten door een sloot. Het grasveld ten noordwesten van de woningen en de schuur betreft een braakliggend terrein. Hier groeit pionierbegroeiing en het is verwilderd. De oevers van de sloten zijn tevens ruig begroeid. De onderzoekslocatie loopt tot en met de oevers, de sloten zelf vallen buiten de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie ligt aan de buitengrens van het dorpje Heukelum. Direct ten noordoosten van de onderzoekslocatie zijn volkstuinen aanwezig. Ten noorden en westen van de onderzoekslocatie zijn woningen gelegen. Ten oosten en zuiden van de onderzoekslocatie is meer open terrein te vinden in de vorm van agrarische percelen. Circa 250 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie is een bosschage te vinden. Circa 360 meter ten noorden van de onderzoekslocatie stroomt de Linge.

In figuur 2.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 2.3 t/m 2.14 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2.2 Luchtfoto van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.3 Vooraanzicht van de woningen (kijkrichting: noordoost).

Figuur 2.4 De sloot ten zuidoosten van de woningen (kijkrichting: noordoost).

Figuur 2.5 De achterzijde van het Voorste Gewind 3 (kijkrichting: zuid-west).

Figuur 2.6 De voorzijde van het Voorste Gewind 3 (kijkrichting: noord).

Figuur 2.7 Uitzicht vanaf de achtertuin van het Voorste Gewind 1 (kijkrichting: noordoost).

Figuur 2.8 Zijaanzicht van de schuur (kijkrichting: noordwest).

Figuur 2.9 Overzichtsfoto van de schuur en de woningen (kijkrichting: oost).

Figuur 2.10 Vooraanzicht van de schuur (kijkrichting: noordoost).

Figuur 2.11 Overzichtsfoto van het braakliggende terrein (kijkrichting: noord).

Figuur 2.12 Binnenkant van de schuur.

Figuur 2.13 Binnenkant van de schuur.

Figuur 2.14 Binnenkant van de schuur.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de schuur en de woningen te slopen en nieuwbouw te realiseren op het volledige terrein.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 17 mei 2024. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van een zolder in de schuur is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van rust- en voortplantingsplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan natuurwaarden is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat/verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 5 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

4.1 Vogels

Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie vogelsoorten waargenomen waarvan nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze jaarrond beschermde broedvogels zijn: huismus, gierzwaluw, roek, grote gele kwikstaart, kerkuil, steenuil, ooievaar, slechtvalk, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendief.

De **huismus** is een koloniebroeder die sterk gebonden is aan menselijke activiteit. De broedplaatsen zijn vrijwel altijd in of rondom bebouwing. Vaak bouwen ze de nesten onder dakpannen of in kieren en gaten in muren. Deze nesten worden meerdere jaren gebruikt. De bebouwing moet wat rommelig en divers zijn, wil de huismus het zien als geschikte nestlocatie. De woningen op de onderzoekslocatie zijn geschikt als nestlocatie voor huismussen, vanwege de aanwezigheid van ruimte onder de dakpannen (figuur 4.1).

Het functionele leefgebied van de huismus bestaat uit verschillende elementen die in een straal van 100 à 200 meter rondom het nest aanwezig dienen te zijn. Jaarrond groene hagen, gevelbegroeiing of grote struiken zijn essentieel om als dekking te functioneren voor uitvliegende jongen. Daarnaast voorzien zij in voedsel en functioneren als collectieve sociale- en winterverblijfplaats voor huismussen. Op de onderzoekslocatie is groen aanwezig waar tijdens het veldbezoek ook huismussen zijn waargenomen (figuur 4.2 en 4.3). Een nestlocatie kan op de onderzoekslocatie niet worden uitgesloten. Derhalve wordt een nader onderzoek naar huismussen noodzakelijk geacht (hoofdstuk 5).

Figuur 4.1 Ruimte onder de dakpannen bij de woningen.

Figuur 4.2 Geschikte groenstructuren op de onderzoekslocatie.

Figuur 4.3 Waargenomen huismus op de onderzoekslocatie.

De **gierzwaluw** is een koloniebroeder die leeft in diverse nissen, holtes en onder daken van bebouwing. Net als de huismus, is de soort sterk aan menselijke bebouwing gebonden. Ook deze nesten worden meerdere jaren gebruikt. Gierzwaluwen hebben daarnaast een vrije uitvliegrouwe van minimaal drie meter hoog nodig. Op de onderzoekslocatie is één mogelijk geschikte opening voor gierzwaluwen aanwezig, namelijk bij een van de woningen (figuur 4.4 en 4.5). De opening is minimaal geschikt door de vlakke uitvliegrouwe. Voor dit gat zitten daarnaast spinnenwebben, wat erop duidt dat het niet in gebruik is door gierzwaluwen of andere soorten. De schuur biedt geen geschikte openingen voor gierzwaluwen. Derhalve wordt een nader onderzoek naar gierzwaluwen niet noodzakelijk geacht.

Figuur 4.4 Enige geschikte opening voor gierzwaluwen (rood omcirkeld).

Figuur 4.5 Spinnenwebben voor het gat.

De **roek** broedt in kolonieverband in clusters hoge bomen in groen buitengebied, maar ook in stadsparken. Nesten van roeken kunnen voorkomen vanaf minimaal 7 meter hoogte, maar doorgaans bevinden de nesten zich op een hoogte van 14 meter of hoger. Op de onderzoekslocatie bevinden zich geen grote bomen. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn geen grote aantallen nesten bij elkaar aangetroffen. Hierdoor kan de aanwezigheid van roeken worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de roek wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

De **grote gele kwikstaart** broedt en foerageert uitsluitend aan de oevers van beken en rivieren, het liefst met loofbos of loofbomen omzoomd. Bij voorkeur zijn deze beken en rivieren snelstromend. De grote gele kwikstaart

nestelt graag vlak bij stromend water in een nis in een muur, onder een brug of bij boomwortels in oevers. Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie ontbreken snelstromende watergangen. Derhalve kan het voorkomen van de grote gele kwikstaart op de onderzoekslocatie op voorhand redelijkerwijs worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de grote gele kwikstaart wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

De **kerkuil** en **steenuil** zijn bewoners van (half)open landschappen, veelal het boerenland of locaties die in verbinding staan met agrarisch- en/of groen buitengebied. Kerkuilen vestigen zich graag in deels open gebouwen zoals schuren of kerktorens, die over geschikte ruimtes beschikken of waar nestkasten aanwezig zijn. De steenuil is een vogel die gebruikelijk leeft op erven van burgerwoningen, bij boerderijen in het agrarische cultuurlandschap en aan dorpsranden. Nestplaatsen van steenuilen kunnen aanwezig zijn in boomholten, vooral knoestige bomen en oude fruitbomen, nestkasten of nauwe ruimten in gebouwen, bijvoorbeeld tussen de dakbedekking en het dakbeschoot. Het leefgebied van beide uilensoorten is van belang voor een functionele nestplaats. Het leefgebied bestaat uit vaste rust- en winterverblijfplaatsen (veelal rondom de nestlocatie) en foerageergebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de aanwezigheid van uilen waargenomen, zoals braakballen, krijtsporen, prooiresten of veren. De schuur zou in theorie geschikt kunnen zijn voor de kerkuil en steenuil, echter ontbreken geschikte openingen om de schuur binnen te komen. Er is alleen een opening in de vorm van twee kapotte ramen in het benedengedeelte van de schuur, waar boerenzwaluwen gebruik van maken (figuur 4.6). In het benedengedeelte zijn geen geschikte nestlocaties voor uilen aanwezig. Als ze naar het bovengedeelte zouden willen gaan, moeten ze een volledige gang door en diverse hoeken om (figuur 4.7). Bovendien zit er een tussendeur, waardoor er mogelijk niet altijd een vrije doorgang is tussen het benedengedeelte en het bovengedeelte (figuur 2.12). Daarnaast is er nog een kleine oude schuur aanwezig in de oostelijke hoek van de onderzoekslocatie, maar ook hier zijn geen sporen van de aanwezigheid van uilen waargenomen. Er zijn geen geschikte nestkasten of boomholten waargenomen op de onderzoekslocatie die potentieel kunnen functioneren als vaste rust- of nestlocatie voor de kerkuil en steenuil. Het braakliggende terrein kan mogelijk gebruikt worden als foerageerlocatie. Dit terrein kan echter niet als essentieel foerageergebied worden aangemerkt, aangezien er in de directe omgeving voldoende percelen van soortgelijke kwaliteit beschikbaar zijn. Nader onderzoek naar het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- en broedplaats en essentieel foerageergebied van de kerkuil en steenuil wordt op basis van bovengenoemde informatie derhalve niet noodzakelijk geacht.

Figuur 4.6 Kapotte ramen in het benedengedeelte van de schuur (rood omcirkeld).

Figuur 4.7 De route die vogels af moeten leggen vanaf de kapotte ramen in het benedengedeelte (het overdekte deel) naar het bovengedeelte (de open schuur)

Figuur 4.8 Oude schuur in de oostelijke hoek van de onderzoekslocatie.

De **ooievaar** broedt op hoge locaties, zoals bovenop nestpalen, schoorstenen, hoge gebouwen of in hoogspanningsmasten. Tijdens het veldbezoek zijn geen ooievaarsnesten of nestsporen op en rondom de onderzoekslocatie aangetroffen. Het gebruik van de onderzoekslocatie en omgeving als broedlocatie door de ooievaar kan derhalve op voorhand redelijkerwijs worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de ooievaar wordt niet noodzakelijk geacht.

De **slechtvalk** is de grootste valk van de Nederlandse soorten. Hij staat bekend om de duikvluchten van meer dan 300 kilometer per uur. Voor het maken van deze vluchten is de soort vaak aanwezig op hoge bebouwing. Ook worden nesten gemaakt op nissen en richels, torens, hoogspanningsmasten en in hoge oude nesten van soorten zoals kraaien, mits deze zich ook in masten bevinden. Op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie ontbreekt hoge bebouwing, waardoor het gebruik ervan als mogelijke nestlocatie door de slechtvalk op voorhand redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de slechtvalk wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

De **boomvalk**, **buizerd**, **havik**, **ransuil**, **sperwer** en **wespendief** hebben een voorkeur voor bossen of halfopen landschappen en broeden vaak in grote nesten, hoog in een boomkruin of in de vork van een boomstam. De nesten bevinden zich op minimaal 6 meter vanaf de grond. Dergelijke nesten, sporen van nesten of prooiresten zijn binnen en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie niet aangetroffen. Derhalve wordt een nader onderzoek naar deze soorten niet noodzakelijk geacht.

Broedvogels waarvan nesten situatie-afhankelijk jaarrond beschermd zijn (categorie 5)

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond beschermd is, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, en makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Op de onderzoekslocatie zijn boerenzwaluwen waargenomen (figuur 4.9). De boerenzwaluwen hebben nesten in de grote schuur op de onderzoekslocatie (figuur 4.10). Het veldbezoek is uitgevoerd in het broedseizoen van de boerenzwaluw. Er zijn meerdere individuen in de lucht waargenomen die in en uit de grote schuur vlogen. In de schuur waren zowel oude als nieuwere nesten aanwezig. Boerenzwaluwen broeden in los kolonieverband en metselen een nest van klei en leem vaak op randen en richels in koeien-, varkens- of paardenstallen. Dat kan zowel hoog als laag gedaan worden, maar ook onder bruggetjes, aan sluizen of onder brede dakoverstekken. Boerenzwaluwen staan op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels en vereisen daarom een hogere prioriteit bij het nemen

van actieve beschermingsmaatregelen. Daarom wordt een nader onderzoek naar het voorkomen van boerenzwaluwnesten op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie noodzakelijk geacht, om te onderzoeken hoeveel boerenzwaluwen gebruikmaken van de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 5).

Figuur 4.9 Boerenzwaluw op de onderzoekslocatie.

Figuur 4.10 Nest van boerenzwaluwen in de schuur.

Overige broedvogels

De bebouwing en beplanting op de onderzoekslocatie kunnen nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals witte kwikstaart (figuur 4.11) en reigers (figuur 4.12). De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningsplichtig geval zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 5).

Figuur 4.11 Witte kwikstaart op de onderzoekslocatie.

Figuur 4.12 Pootafdrukken op het braakliggende terrein, mogelijk van een blauwe reiger.

4.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens en de verspreidingsatlas van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: **gewone dwergvleermuis**, **ruige dwergvleermuis**, **rosse vleermuis**, **laatvlieger**, **gewone grootoorvleermuis**, **meervleermuis**, **Brandt's vleermuis**, **baardvleermuis** en **watervleermuis**.

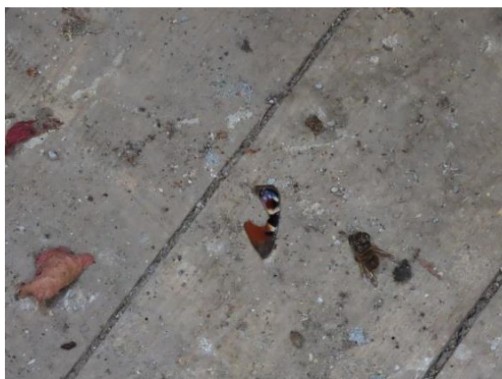
Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Bij verblijfplaatsen van vleermuizen is onderscheid te maken tussen een zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf (die ook als individueel winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden) en massawinterverblijf. Deze functies worden mede bepaald door specifieke kenmerken van bebouwing op de onderzoekslocatie. Deze verblijfplaatsen kunnen door diverse vleermuissoorten worden gebruikt.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn diverse aanwijzingen voor mogelijke aanwezigheid van vleermuizen:

- In de schuur zijn vlinderresten gevonden (figuur 4.13). De gewone grootoorvleermuis staat erom bekend dat hij tijdens de jacht vlinders vangt en ze pas opeet als hij weer ergens hangt, waarna hij de afgebeten vleugels op de grond laten vallen;
- Er is ruimte onder de dakpannen bij de woningen (figuur 4.1);
- Er is ruimte onder enkele flappen aan de achterzijden van de woningen (figuur 4.14);
- Er is ruimte onder de dakrand bij de woningen tussen de houten platen en de muur (figuur 4.15 en 4.16);
- Er zijn luiken aanwezig bij de ramen van de woningen, hier is ruimte tussen de luiken en de muur (figuur 4.17).
- De schuur is geschikt voor vleermuizen en wordt waarschijnlijk gebruikt door gewone grootoorvleermuizen. In de achterwand (de noordoostelijke wand) van de schuur zijn enkele kieren aanwezig waar vleermuizen doorheen kunnen kruipen (figuur 2.13). Daarnaast is er ruimte via de kapotte ramen (figuur 4.6) en is er ruimte tussen de dakplaten en de muur (figuur 4.18).

De kleine schuur in de oostelijke hoek van de onderzoekslocatie is niet geschikt voor vleermuizen. Deze schuur is namelijk open aan alle kanten waardoor er geen warmtebuffering is. Daarnaast kunnen potentiële predatoren van vleermuizen, zoals katten, gemakkelijk de schuur in komen en is er te weinig hoogteverschil voor vleermuizen om uit handen van predatoren te blijven. De geschiktheid van de bebouwing op de onderzoekslocatie voor vleermuissoorten is weergegeven in tabel 4.1. Overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van vleermuizen is niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar de genoemde verblijfsfuncties en vleermuissoorten is noodzakelijk (zie hoofdstuk 5).

Figuur 4.13 Afgebeten vlindervleugels in de schuur.

Figuur 4.14 Ruimte onder flappen bij de woningen.

Figuur 4.15 Locatie van de houten platen onder de dakrand (aangegeven met de rode pijl).

Figuur 4.16 Ruimte tussen de houten platen en de muur onder de dakrand bij de woningen.

Figuur 4.17 Luiken bij de ramen van de woningen.

Figuur 4.18 Ruimte tussen de muur en de dakplaten (aangegeven met de rode pijl).

Tabel 4.1 Potentiële functies van de onderzoekslocatie voor vleermuissoorten.

Soort	Zomerverblijf	Kraamverblijf	Paarverblijf	Massawinterverblijf
Gewone dwergvleermuis	x	x	x	-
Ruige dwergvleermuis	x	n.v.t.	x	n.v.t.
Laatvlieger	x	x	x	n.v.t.
Gewone grootoorvleermuis	x	x	x	n.v.t.
Meervleermuis	x	x	x	n.v.t.
Rosse vleermuis	-	-	-	n.v.t.
Watervleermuis	-	-	-	n.v.t.
Baardvleermuis	x	x	x	n.v.t.
Brandt's vleermuis	x	x	x	n.v.t.

De rosse vleermuis en watervleermuis zijn boombewonende soorten. Op de onderzoekslocatie zijn geen geschikte bomen aanwezig, waardoor een nader onderzoek naar deze vleermuissoorten niet nodig is.

Een massawinterverblijfplaats kan redelijkerwijs op de onderzoekslocatie worden uitgesloten. Een massawinterverblijfplaats moet in eerste instantie veel ruimte bieden. Tevens moet er binnen het gebouw voldoende ruimte zijn om verschillende temperatuurzones te huishouden waartussen vleermuizen zich in de winter voldoende kunnen bewegen. De schuur is gebouwd in 1950. De muren van de schuur zijn opgetrokken uit baksteen, maar hier zitten geen open stootvoegen in. De rest van de schuur bestaat uit golfplaten en ramen, met enkele kieren en gaten. Hierdoor biedt de schuur vrijwel geen warmtebuffer en wordt deze ongeschikt geacht voor een massawinterverblijfplaats. De woningen zijn gebouwd in 1930 en bestaan uit twee tot drie bouwlagen, die schuin aflopen door het dak. Door de ouderdom van de woningen en de kleinschaligheid ervan, kan ook hier niet worden gesproken van een warmtebuffer en voldoende temperatuurgradiënt, waardoor de woningen tevens ongeschikt worden geacht voor een massawinterverblijfplaats.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing en beplanting in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden. De bomen die het dichtst bij de onderzoekslocatie staan, staan op een afstand van 5 meter. Dat is voldoende afstand, indien tijdens en na de werkzaamheden maatregelen genomen worden om eventuele verstoring te voorkomen (zie hoofdstuk 5).

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Er zijn namelijk veel agrarische percelen, bomenrijen, sloten en volkstuintjes aanwezig in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Wel dienen tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie maatregelen te worden genomen om eventuele verstoring van in de buurt foeragerende vleermuizen te voorkomen (zie hoofdstuk 5).

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord. Voor mogelijk overvliegende vleermuizen dient gebruik te worden gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting (zie hoofdstuk 5).

4.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: bever, damhert, bunzing, hermelijn en wezel. Vanwege het ontbreken van geschikt waterrijk habitat op en nabij de onderzoekslocatie, kan de aanwezigheid van de bever op voorhand worden uitgesloten. Voor deze soort missen er elementen die essentieel zijn voor een functionele leefomgeving, zoals loofbos.

Het **damhert** komt vooral voor in lichte loofbossen en gemengde bossen, minder vaak in uitgestrekte naaldbossen. Hij heeft een voorkeur voor oudere bossen met een dichte onderbegroeiing. Belangrijk is dat er voldoende gras is. Ook komt hij voor in randzones bij open plekken, graslanden en akkerranden en in parkachtige gebieden. Er is één waarneming van een damhert geweest op circa 1 kilometer afstand ten zuidwesten van de onderzoekslocatie, in het Natura 2000 gebied. Damherten hebben geen vaste verblijfplaats. De geplande werkzaamheden zullen rondzwervende damherten niet verstoren, aangezien het één perceel betreft. In de directe omgeving is meer geschikt gebied voor damherten aanwezig, namelijk het bos ten zuiden van de onderzoekslocatie. Derhalve wordt een nader onderzoek naar het damhert niet noodzakelijk geacht.

De **bunzing**, **wezel** en **hermelijn** (kleine marterachtigen) leven bij voorkeur in open, droog natuur- en cultuurlandschap zoals bossen, wei- en akkerland. Ze zoeken graag dekking op, bijvoorbeeld bij bosschages, steenhopen, houtstapels of heggen. Ook bewonen ze vaak oude hollen van muizen, ratten en konijnen. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit woelmuizen. Daarnaast eten ze ook bosmuizen, (woel)ratten, vogeltjes, eieren en sporadisch jonge konijnen en haasjes. Kleine marterachtigen doorkruisen hun leefgebied regelmatig en slapen op verschillende rustplaatsen in dat gebied. De onderzoekslocatie vormt geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen, vanwege de ruig begroeide oevers (figuur 4.19 en 4.20) en de hoge pioniervegetatie op het braakliggende terrein. Tijdens het veldbezoek zijn geen (muizen)holten gevonden op de onderzoekslocatie. Het is echter niet uit te sluiten dat mogelijke hollen over het hoofd zijn gezien vanwege de vegetatie. In de grote schuur zijn geen openingen waargenomen waar kleine marterachtigen gebruik van zouden kunnen maken, maar de kleine schuur biedt daarentegen wel geschikte verblijfplaatsen, vanwege de aanwezigheid van een kleine zolder (figuur 4.21). De onderzoekslocatie biedt derhalve mogelijke verblijfplaatsen in de vorm van de kleine schuur en potentiële hollen tussen de begroeiing. Daarnaast zijn geschikte verbindingen aanwezig in de vorm van de ruig begroeide oevers en de hoge pioniervegetatie. Tot slot zijn tijdens het veldbezoek amfibieën gehoord bij de sloot aan de noordwestzijde van de onderzoekslocatie en is het mogelijk dat er hollen van muizen, konijnen of hazen op het veld of in de oevers aanwezig zijn, waardoor voldoende voedsel voor kleine marterachtigen aanwezig is. Derhalve kan de aanwezigheid van kleine marterachtigen niet worden uitgesloten en wordt een nader onderzoek nodig geacht (zie hoofdstuk 5).

Figuur 4.19 Oever langs de sloot aan de noordwest kant van het terrein.

Figuur 4.20 Oever langs de sloot aan de noordoost kant van het terrein.

Figuur 4.21 Opening die leidt naar een kleine zolder in de kleine schuur.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als konijn, egel en rosse woelmuis. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen worden vergraven (zie hoofdstuk 5).

4.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens gegevens van de NDFF is in de afgelopen vijf jaar in een straal van drie kilometer de streng beschermde ringslang waargenomen.

De **ringslang** is gebonden aan waterrijke habitats. Deze habitats liggen vooral op zandgronden en overgangen van veen- en kleigronden. Laag gelegen natte gebieden worden vermeden, omdat de ringslang daar niet alle stadia van zijn levenscyclus kan doorlopen. Vaak zonnen ringslangen op dijkjes in de buurt van water. Ze jagen voornamelijk op amfibieën, maar soms ook op andere gewervelde dieren zoals vissen. De belangrijkste populaties van deze soort bevinden zich in Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland. De waarnemingen van ringslangen zijn gedaan op circa 2,5 kilometer ten noorden van de onderzoekslocatie, langs het spoor bij Leerdam. De bodem onder de onderzoekslocatie bestaat daarnaast uit zware klei. Dat is ook te zien aan de bodem, want door de afwisseling van droge periodes en hele natte periodes is het een drassige vlakte geworden (figuur 4.21 en 4.22). De ringslang houdt niet van laag gelegen natte gebieden. De gemiddelde hoogteligging van de onderzoekslocatie ligt onder de 1 meter. De combinatie van de bodemsoort en de hoogteligging zorgt ervoor dat het gebied regelmatig onder water zal staan. De ringslang is daarnaast een schuwe soort en zal zich niet snel laten zien op locaties waar mensen aanwezig zijn. Op basis van bovenstaande informatie wordt een nader onderzoek naar de ringslang niet noodzakelijk geacht.

Figuur 4.21 Scheuren zichtbaar in de bodem op de onderzoekslocatie door droogte. De bodem was hier hard.

Figuur 4.22 Drassige omstandigheden op de onderzoekslocatie doordat het water niet kan wegzakken in de bodem.

Amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar de volgende streng beschermde soorten waargenomen: heikikker, kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker.

De **heikikker** heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. Ook wordt de soort gemeld uit bos en struweel. Het is een cultuurvliesende soort die nauwelijks wordt aangetroffen in intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing. De soort komt voor in vennen, kleine geïsoleerde wateren en in sloten (in laagveen, klei-op-veen en komkleigebieden). Heikikkers overwinteren op vorstvrije plaatsen op het land van eind oktober tot begin maart. De soort overwintert nagenoeg niet in het water. De waarnemingen van de heikikker zijn allen gedaan op minimaal 1 kilometer afstand. Het terrein van de onderzoekslocatie wordt niet intensief gebruikt, maar het wordt desalniettemin gebruikt. De schuur is met Sinterklaas bijvoorbeeld gebruikt, waardoor de onderzoekslocatie drukker was dan normaal. Het is derhalve aan te nemen dat de heikikker redelijkerwijs niet op de onderzoekslocatie zal zitten, vanwege de aanwezigheid van bebouwing en infrastructuur en de daarmee verbonden drukte. Een nader onderzoek naar de heikikker wordt niet noodzakelijk geacht.

De **kamsalamander** wordt aangetroffen in bosrijke landschappen, met houtwallen of struweel. Het landschap wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. Kamsalamanders komen zelden in akkerbouwgebieden voor. Ze komen relatief veel voor langs de grote rivieren, in beekdalen en op landgoederen. Het voortplantingsbiotoop moet een niet geheel beschaduwde poel zijn met permanent water. Op de onderzoekslocatie ontbreekt geschikt voortplantingsbiotoop, vanwege het ontbreken van een permanente poel. De sloten rondom de onderzoekslocatie bevatten vissen en zijn daardoor ongeschikt. De dichtstbijzijnde waarnemingen van de kamsalamander zijn gedaan op circa 500 meter ten noorden van de onderzoekslocatie, aan de overkant van de Linge. Derhalve wordt een nader onderzoek naar de kamsalamander niet noodzakelijk geacht.

De **rugstreeppad** wordt voornamelijk aangetroffen op terreinen met een hoge natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek. De rugstreeppad heeft een voorkeur voor losgrondig zanderige bodems gelegen op snel opwarmende bodemplaatzen en ondiep (tijdelijk) water. Het (tijdelijke) water dient bij voorkeur vegetatieloos en zonder concurrentie van andere amfibieën of van waterinsecten te zijn. In ondiep (tijdelijk) water vindt tevens de voortplanting plaats. Ten noordoosten van de woningen zijn op het terrein twee zandhopen aanwezig (figuur 4.23 en 4.24). Deze zandhopen zijn geschikt als verblijfplaatsen voor rugstreeppadden. Bovendien heeft het de afgelopen tijd veel geregend, waardoor tijdelijke wateren zijn ontstaan op de onderzoekslocatie (figuur 4.25). De aanwezigheid van rugstreeppadden kan derhalve niet worden uitgesloten. Een nader onderzoek naar het gebruik van de onderzoekslocatie door de rugstreeppad wordt derhalve noodzakelijk geacht (zie hoofdstuk 5).

Figuur 4.23 Zandhoop ten noordoosten van de woningen.

Figuur 4.24 Tweede zandhoop ten noordoosten van de woningen.

Figuur 4.25 Tijdelijke wateren op de onderzoekslocatie ontstaan door de vele regen.

De **poelkikker** is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het is een kritische soort, die houdt van voedselarm en schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in de uiterwaarden. De poelkikker geeft voorkeur aan voortplantingswateren met een rijke submerse en emerse watervegetatie. Winterverblijfplaatsen worden gebruikt vanaf circa oktober en bevinden zich op tal van plekken waaronder bijvoorbeeld muizenholen, zelf gegraven holen in de grond, onder takkenhopen en stapels puin. Op de

onderzoekslocatie komt geen zand- of veengrond voor, het bestaat volledig uit zware klei. Dat is ook te zien aan de bodem (figuur 4.21 en 4.22). De waarnemingen van de poelkikker zijn gedaan op minimaal 500 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie, waar de bodem bestaat uit vlierveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of broekveen. Het is derhalve redelijkerwijs uit te sluiten dat een poelkikker gebruikt maakt van de onderzoekslocatie. Een nader onderzoek naar de poelkikker wordt niet noodzakelijk geacht.

Algemeen voorkomende amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen vijf jaar de volgende soorten waargenomen: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker.

Het is mogelijk dat deze algemene amfibieën gebruikmaken van de onderzoekslocatie. Het braakliggende perceel biedt voldoende beschutting, omdat de vegetatie hoog staat (figuur 4.26). Daarnaast zijn de oeverranden ruig begroeid (figuur 4.27). Bovendien is er water aanwezig in de vorm van een sloot rondom het terrein. Er moeten maatregelen worden getroffen om schade aan individuen te voorkomen (zie hoofdstuk 5).

Figuur 4.26 Hoge vegetatie op het braakliggende perceel.

Figuur 4.27 Ruig begroeide oeverranden.

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten. De watergangen direct grenzend aan de onderzoekslocatie worden met de werkzaamheden met rust gelaten.

4.5 Ongewervelden

Libellen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar in een straal van drie kilometer géén streng beschermde libellen waargenomen.

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Omgevingswet een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitatseisen, die veelal alleen in natuurgebieden zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Vlinders

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar in een straal van drie kilometer de streng beschermde teunisbloempijlstaart en grote weerschijnvlinder waargenomen.

De **teunisbloempijlstaart** heeft open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen als habitat. De waardplanten van de soort zijn wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart. Tijdens het veldbezoek is gelet op deze waardplanten. Hierbij zijn geen waardplanten van teunisbloempijlstaart aangetroffen. Hiermee kan worden uitgesloten dat op de onderzoekslocatie sprake is van rust- of voortplantingsplaatsen van teunisbloempijlstaart.

De **grote weerschijnvlinder** heeft open plaatsen nodig in zijn habitat, zoals bij bospaden, bosranden of waar beekjes het bos doorsnijden. De waardplanten van de soort zijn vooral de boswilg en soms ook de grauwe wilg. Tijdens het veldbezoek is gelet op deze waardplanten en zijn ze niet aangetroffen. Hiermee kan worden uitgesloten dat op de onderzoekslocatie sprake is van rust- of voortplantingsplaatsen van de grote weerschijnvlinder.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft, vermiljoenkever en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

4.6 Planten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar in een straal van drie kilometer géén streng beschermde vaatplanten waargenomen.

De onderzoekslocatie bestaat uit grasland, bestaande uit pioniervegetatie met verschillende ruigtesoorten. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen op de onderzoekslocatie. De meeste beschermde vaatplanten en de daarbij horende specifieke groeiomstandigheden zijn zeldzaam te noemen. De juiste specifieke groeiomstandigheden voor beschermde vaatplanten zijn niet aanwezig op de onderzoekslocatie. De aanwezigheid van beschermde vaatplanten op de onderzoekslocatie kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

4.7 Specifieke zorgplicht

Onder de specifieke zorgplicht vallen de in Nederland in het wild levende vogelsoorten, genoemd in bijlage I van de Vogelrichtlijn, en niet in de bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 2.4, tweede lid, van de Vogelrichtlijn. Verder vallen hieronder de soorten uit bijlagen II, IV en V van de Habitatrichtlijn en dier- en plantensoorten genoemd in de Rode Lijsten.

Een Rode lijst is een overzicht van levende soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld

door de Minister van Economische Zaken. De dier- en plantensoorten zijn onderverdeeld in categorieën. Naast vogels zijn er ook lijsten voor bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, sprinkhanen, krekels, korstmossen, land- en zoetwaterweekdieren, libellen, mossen, paddenstoelen, platwormen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen en zoogdieren.

Volgens de actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) zijn er enkele Rode Lijst soorten in de afgelopen 3 jaar binnen 100 meter van de onderzoekslocatie waargenomen. Het betreft de boerenwaluw, haas, huismus, huiswaluw en zeearend. Van deze soorten zijn alleen de boerenwaluw en de huiswaluw op de onderzoekslocatie waargenomen. Het is uit te sluiten dat een zeearend op de onderzoekslocatie verblijft, aangezien er geen grote nesten zijn waargenomen op en rondom de onderzoekslocatie. Er zijn geen verblijven en uitwerpselen van hazen aangetroffen op de onderzoekslocatie. Echter is het mogelijk dat deze zijn gemist door de hoge en ruige begroeiing. Voor mogelijk aanwezige hazen op de onderzoekslocatie is het voldoende om in één richting te werken, van de oostelijke hoek naar de westelijke hoek. Zo krijgen aanwezige individuen de kans om te ontsnappen. De huismus en boerenwaluw worden al meegenomen in het nader onderzoek (zie hoofdstuk 4.1). Tot slot zijn huiswaluwen op de onderzoekslocatie waargenomen, maar er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten van huiswaluwen aangetroffen. Huiswaluwen maken nesten tegen de gevel, dus die zijn duidelijk te zien. Het is mogelijk dat de huiswaluwen in de directe omgeving nesten hebben en foerageren boven de onderzoekslocatie.

Door te voldoen aan de algemene zorgplicht kan worden gesteld dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dier- en plantensoorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst.

5 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er schadelijke handelingen optreden die leiden tot een vergunningsplichtig geval. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Omgevingswet en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Omgevingswet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

5.1 Broedvogels

Huismus

De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. Volgens artikel 11.37, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is het verboden nesten van huismussen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

Indien er op de onderzoekslocatie nestplaatsen van huismussen aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Omgevingswet. Om vast te stellen of er broedgevallen van de huismus op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de soort.

Boerenwaluw

De nesten van boerenwaluwen zijn in sommige gevallen jaarrond beschermd. Volgens artikel 11.37, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is het verboden nesten van boerenwaluwen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen wanneer deze in gebruik zijn. Indien boerenwaluwen op de onderzoekslocatie broeden en er geen andere geschikte broedlocaties in de directe omgeving aanwezig zijn, gelden dezelfde regels voor de boerenwaluw als voor de huismus. Dit houdt in dat de boerenwaluwnesten jaarrond beschermd zijn en niet mogen worden weggehaald of beschadigd. Indien andere geschikte broedlocaties in de directe omgeving aanwezig zijn, valt de boerenwaluw onder 'algemene broedvogels' en mogen nesten worden weggehaald buiten het broedseizoen (globaal lopend van maart tot september). Tijdens het veldbezoek is bevestigd dat boerenwaluwen gebruikmaken van de onderzoekslocatie. Hoeveel nesten er exact in gebruik zijn is echter nog onduidelijk. Derhalve is een nader onderzoek nodig om vast te stellen hoeveel nesten op de onderzoekslocatie in gebruik zijn door boerenwaluwen en een omgevingscheck om de aanwezigheid van andere boerenwaluwnesten in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie aan te tonen dan wel uit te sluiten.

Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 11.37 (Bal) (het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Omgevingswet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal

kan voor het broedseizoen de periode maart tot september worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Indien de werkzaamheden toch binnen het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden, zal voorafgaand hieraan door een ter zake kundig ecooloog geïnspecteerd moeten worden of er broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. De ecooloog zal naar aanleiding van de inspectie kunnen adviseren of het mogelijk is om de werkzaamheden uit te voeren zonder daarbij broedvogels te verstoren.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

5.2 Vleermuizen

De te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningsplichtig geval.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal nader onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Omgevingswet aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en Brandt's vleermuis. Een dergelijk nader onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het meest actuele protocol voor vleermuisonderzoek (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2021). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode mei tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Vleermuizen zijn gevoelig voor lichtverstoring. Zowel bij hun verblijfplaatsen, langs vliegroutes als in hun foeragegebied. Tijdens de realisatie- en gebruiksfase bestaat er een grote kans op verstoring van mogelijk in de omgeving voorkomende vleermuizen. Om verstoring van eventuele verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebied te voorkomen dient de verlichting in de realisatie- en gebruiksfase dusdanig ingericht te worden dat de functies 's nachts behouden kunnen worden. De werkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is en verlichting noodzakelijk is, wordt geadviseerd hierbij een vleermuisvriendelijke verlichtingswijze toe te passen. Vleermuisvriendelijke verlichting is amberkleurig (1700 -2200k) en is weggericht van de omliggende bebouwing en het aanwezige groen. Tevens dient de straal van de verlichting klein te zijn (weinig strooilicht, lichtbundel neerwaarts richten en toepassen geconvergeerde lichtbundel).

5.3 Kleine marterachtigen

De onderzoekslocatie vormt geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen. Vanwege de hoge begroeiing kan de aanwezigheid van holen van muizen, konijnen en hazen niet worden uitgesloten. Derhalve is het mogelijk dat er voldoende voedsel en verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie aanwezig zijn voor kleine marterachtigen. Bovendien vormt de kleine schuur in de oostelijke hoek van de onderzoekslocatie een mogelijk geschikte verblijfplaats. Daarnaast zijn er geschikte verbindingen aanwezig op de onderzoekslocatie in de vorm van de ruig begroeide oevers en de hoge pionierbegroeiing. Doordat de aanwezigheid van kleine marterachtigen niet op voorhand kan worden uitgesloten, wordt een nader onderzoek noodzakelijk geacht. Dit zal worden gedaan in de geschikte periode van kleine marterachtigen (juni t/m half november) aan de hand van cameravallen.

5.4 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 11.54 (Bal) in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen vergunning hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Door één richting op te werken krijgen aanwezige individuen de mogelijkheid om veilig te ontsnappen. Het advies is om te werken van de oostelijke hoek naar de westelijke hoek. De sloot langs de noordoostelijke en noordwestelijke zijden is smaller dan langs de zuidoostelijke zijde, en hier kunnen individuen derhalve gemakkelijker overheen. Door richting de westelijke hoek te werken, kunnen individuen ook via het Voorste Gewind en de Nieuweweg vluchten naar omliggende percelen.

5.5 Rugstreeppad

De onderzoekslocatie wordt mogelijk gebruikt door de rugstreeppad. Derhalve wordt een nader onderzoek naar het gebruik van de onderzoekslocatie door de rugstreeppad noodzakelijk geacht. Een dergelijk nader onderzoek dient te worden uitgevoerd volgens het soorteninventarisatieprotocol van Netwerk Groene Bureaus. Dit betekent dat er in de periode half april t/m september een aantal veldbezoeken moeten worden uitgevoerd om aanwezigheid van de rugstreeppad te kunnen uitsluiten.

In overleg met een ecooloog dient bekeken te worden of een amfibieënscherp nodig is op de onderzoekslocatie. Bij afwezigheid van rugstreeppadden op de onderzoekslocatie, kunnen zij alsnog worden aangetrokken door afgegraven zand tijdens de werkzaamheden. Het advies is om te werken aan de hand van een ecologisch werkprotocol. Dan kan ook worden bekeken of andere maatregelen mogelijk zijn dan een amfibieënscherp, dat ligt aan de resultaten van het nader onderzoek.

5.6 Specifieke zorgplicht

Voor de specifieke zorgplicht geldt dat negatieve gevolgen voor belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats van Rode Lijst soorten dienen te worden voorkomen. Het is noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het verwonden of doden van individuen te voorkomen. Negatieve effecten op soorten zijn niet te verwachten doordat ze niet te verwachten zijn op de onderzoekslocatie of al worden meegenomen in het nader onderzoek. Voor mogelijk aanwezige hazenverblijven wordt geadviseerd om in één richting op te werken, van de oostelijke naar de westelijke hoek. Het voldoen aan de algemene zorgplicht, waarbij al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om schade aan individuen te voorkomen, wordt als voldoende geacht.

5.7 Overige soort(groep)en

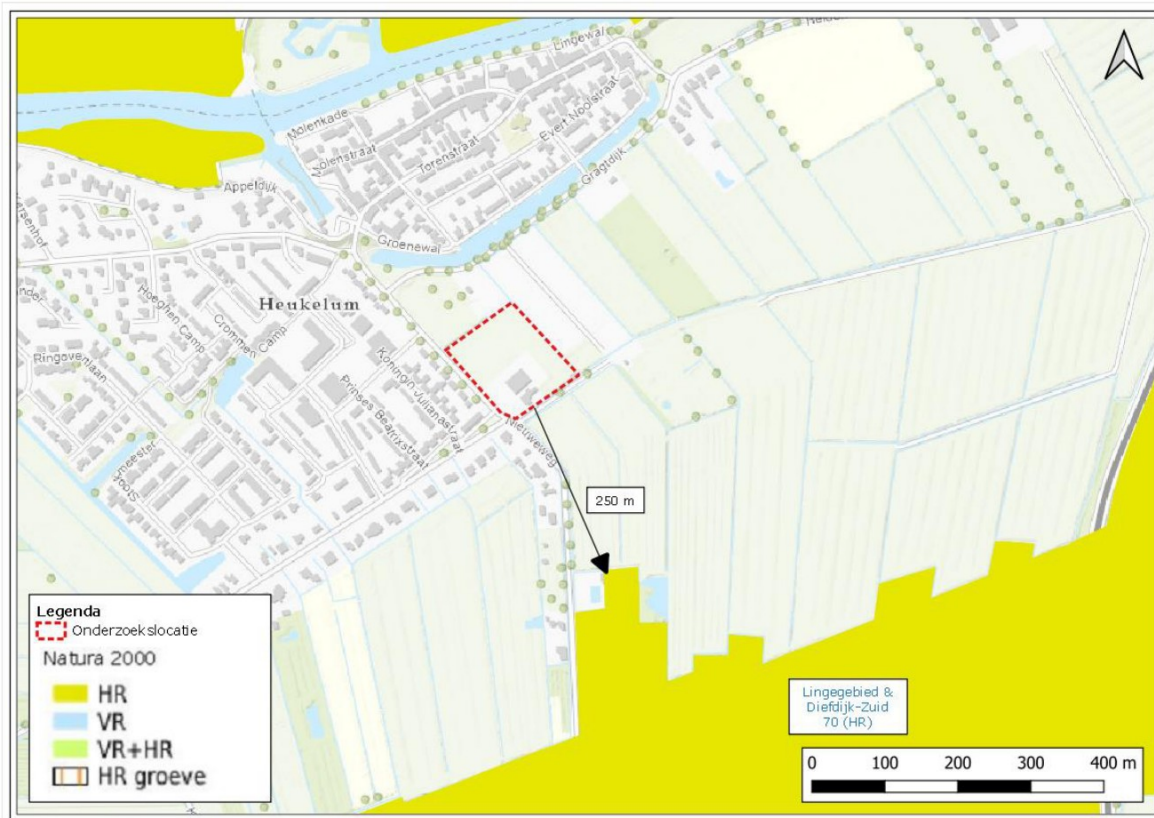
Overtredingen van de Omgevingswet ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

6 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen, op vanuit de Omgevingswet aangewezen beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

6.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebied, Lingegebied & Diefdijk-Zuid, bevindt zich op circa 250 meter afstand ten zuiden van de onderzoekslocatie (zie figuur 6.1).

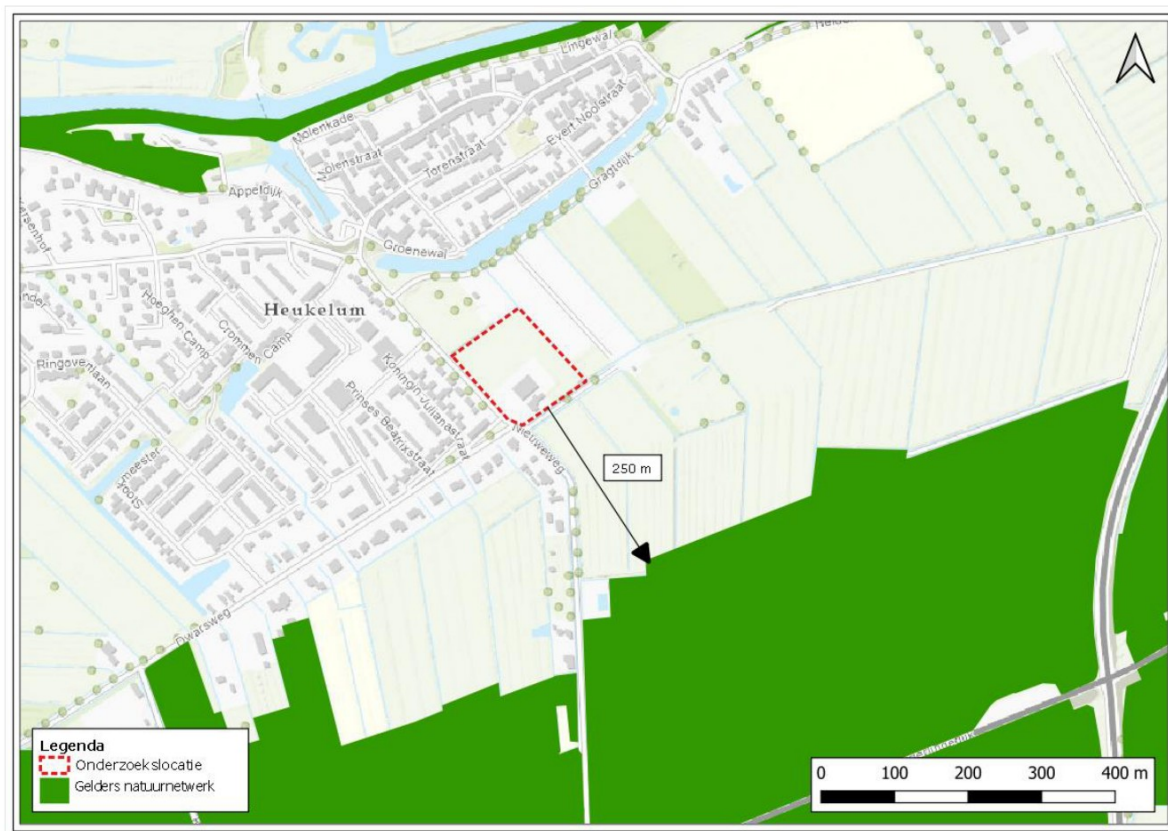

Figuur 6.1 Ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect. Externe effecten als gevolg van licht, trilling en geluid als door de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet te verwachten. Externe effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie zijn vanwege de korte afstand op voorhand niet uit te sluiten. Vervolgonderzoek in het kader van de vergunningplicht 'Natura 2000-activiteit' ten aanzien van stikstof wordt noodzakelijk geacht. Dit kan in eerste instantie worden onderzocht middels een modelberekening (AERIUS-calculator).

6.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 250 meter afstand ten zuidoosten van de onderzoekslocatie. In figuur 6.2 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 6.2 Ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

De onderzoekslocatie is gelegen op 250 meter afstand van een onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het Natuurnetwerk betreft in Gelderland een louter planologische bescherming van de aangewezen gebieden zelf. Aangezien het planvoornemen niet leidt tot een wijziging van de bestemming van het aangrenzende onderdeel van het Natuurnetwerk zijn aanvullende maatregelen of aanvullend advies ten aanzien van het GNN niet aan de orde.

6.3 Overige gebiedsbescherming

In Gelderland worden de volgende overige gebieden beschermd door regels in de Omgevingsverordening Gelderland (maart 2021): Groene ontwikkelingszone (GO), Weidevogelgebieden, Ganzenrustgebieden, natte landnatuur, Waardevol open gebied en nationale landschappen. Hieronder worden de volgende onderdelen behandeld, voor zover dit van toepassing is op het voorgenomen plan: Gelders natuurnetwerk, Groene ontwikkelingszone, Weidevogelgebieden, Ganzenrustgebieden en natte landnatuur.

De Groene ontwikkelingszone (GO) bestaat met name uit agrarisch gebied dat tussen en rondom grote natuurkernen is gelegen. Deze zone heeft een verbindende en bufferende functie, kleine natuurgebiedjes binnen de GO zullen na aanleg deel gaan uitmaken van het Gelders natuurnetwerk. De onderzoekslocatie is gelegen op 400 meter afstand van een onderdeel van de Groene ontwikkelingszone. De Groene ontwikkelingszone betreft een louter planologische bescherming van de aangewezen gebieden. Aangezien het planvoornemen niet leidt tot een wijziging van de bestemming van een onderdeel van de Groene ontwikkelingszone zijn aanvullende maatregelen of aanvullend advies ten aanzien van de GO niet aan de orde.

Weidevogelgebieden en Ganzenrustgebieden zijn agrarische gebieden waar geen ontwikkeling van nieuwe natuur- en landschapswaarden worden nagestreefd. Het betreft hier gebieden die reeds een belangrijke functie hebben, respectievelijk als broedgebied voor weidevogels en als rustgebied/overwinteringsgebied voor ganzen. De onderzoekslocatie maakt geen onderdeel uit van een Weidevogelgebied of een Ganzenrustgebied, er is zodoende geen sprake van een wijziging van de bestemming van een onderdeel van één van deze beschermde gebieden. Aangezien het Weidevogelgebied en Ganzenrustgebied een louter planologische bescherming betreft, zijn aanvullende maatregelen of aanvullend advies niet aan de orde.

Natte landnatuur is beschermd binnen het GNN of de GO, rond deze gebieden ligt een Beschermingszone natte landnatuur. Een bestemmingsplan binnen deze beschermingszone maakt in beginsel geen functies mogelijk die significant nadelige effecten hebben op de instandhouding van de natte landnatuur. De Beschermingszone natte landnatuur betreft een louter planologische bescherming van de aangewezen gebieden. Aangezien het planvoornemen niet leidt tot een wijziging van de bestemming van een onderdeel van de Beschermingszone natte landnatuur zijn aanvullende maatregelen of aanvullend advies niet aan de orde.

7 HOUTOPSTANDEN

In art. 11.112 zijn de oogmerken opgenomen voor de activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten. De oogmerken met betrekking tot vellen en herplanten van houtopstanden hebben betrekking op de natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal in Nederland en het beschermen van landschappelijke waarden. De Omgevingswet beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De bomen op de onderzoekslocatie vallen niet onder de definitie houtopstanden, als bedoeld in artikel 11.111 (Bal). De te vellen bomen op de onderzoekslocatie betreft een houtopstand op erven of in tuinen. Voor deze houtopstand geldt geen meldingsplicht en herplantplicht.

8 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft van JongZeeuw Architecten opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan natuurwaarden aan het Voorste Gewind 1 en 3 in Heukelum.

De quickscan natuurwaarden is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop en nieuwbouw op de onderzoekslocatie en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de natuurbescherming onder de Omgevingswet een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Omgevingswet zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel 8.1. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningstrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Omgevingswet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel 8.1 Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Omgevingsvergunning	Bijzonderheden / opmerkingen *
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren of een broedvogelinspectie voor de werkzaamheden.
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar huismussen en boerenwaluwen.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meer-vleermuis, baardvleermuis en Brandt's vleermuis.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	Voldoende alternatief in de omgeving beschikbaar. Aandacht voor vleermuisvriendelijke verlichting.
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	Aandacht voor vleermuisvriendelijke verlichting.
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar kleine marterachtigen. Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdieren.
Amfibieën		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar de rugstreeppad. Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibieën.

Soortgroep	Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Omgevingsvergunning	Bijzonderheden / opmerkingen*
Reptielen	nee	nee	nee	nee	-
Vissen	nee	nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders	nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000	250 m	mogelijk	ja	mogelijk	Nader oriënterend onderzoek naar negatieve effecten t.a.v. stikstofdepositie (AE-RIUS-berekening).
Natuurnetwerk Nederland	250 m	nee	nee	nee	-
Houtopstanden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusies en aanbevelingen

Op de onderzoekslocatie kunnen **algemene broedvogelsoorten** tot broeden komen. Om overtreding te voorkomen dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden. Globaal geldt voor het broedseizoen maart tot september. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval. Indien de werkzaamheden toch binnen het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden, dient een broedvogelinspectie vóór aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd te worden.

Ten aanzien tot **huismussen** wordt een nader onderzoek geadviseerd. Voor huismussen zijn mogelijke nesten te vinden onder de dakpannen van de woningen. Een nader onderzoek zal moeten aantonen of deze soort daadwerkelijk aanwezig is in de bebouwing. Bij aanwezigheid van een nestlocatie van huismussen, zal een vergunning moeten worden aangevraagd.

Voor de **boerenwaluw** geldt dat nader onderzoek naar nestlocaties noodzakelijk is. Op de onderzoekslocatie zijn nesten van boerenwaluwen aanwezig. Met het nader onderzoek zal moeten worden aangetoond hoeveel nesten op de onderzoekslocatie in gebruik zijn en of er in de buurt andere nestgelegenheden aanwezig zijn.

Met betrekking tot **vleermuizen** wordt een nader onderzoek geadviseerd. Voor vleermuizen zijn mogelijke verblijfplaatsen te vinden in zowel de woningen als de schuur. Een nader onderzoek zal moeten aantonen of deze soorten daadwerkelijk aanwezig zijn in de bebouwing. Bij aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen zal een vergunning moeten worden aangevraagd. Mogelijk biedt de bebouwing verblijfplaatsen voor vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en Brandt's vleermuis, zowel zomer-, kraam- als paarverblijfplaatsen. Voor overvliegende en foeragerende vleermuizen wordt geadviseerd om met vleermuisvriendelijke verlichting te werken tussen zonsondergang en zonsopkomst. Met name in het actieve vleermuisseizoen (1 april t/m 30 oktober) dient hier rekening mee te worden gehouden.

Er moet een nader onderzoek worden uitgevoerd naar **kleine marterachtigen**. De onderzoekslocatie is geschikt voor kleine marterachtigen, vanwege de aanwezigheid van voldoende ruigte. Daarnaast zijn er mogelijk holen aanwezig, waardoor geschikte verblijfplaatsen ook op de onderzoekslocatie aanwezig kunnen zijn. Een nader onderzoek zal moeten aantonen of kleine marterachtigen daadwerkelijk gebruikmaken van de onderzoekslocatie. Bij aanwezigheid van kleine marterachtigen zal een vergunning moeten worden aangevraagd.

Met betrekking tot de **rugstreeppad** wordt een nader onderzoek geadviseerd. De onderzoekslocatie is geschikt voor rugstreeppadden, vanwege de aanwezigheid van zandheuvels en tijdelijke plassen. Een nader onderzoek zal moeten aantonen of rugstreeppadden daadwerkelijk gebruikmaken van de onderzoekslocatie. Bij aanwezigheid van rugstreeppadden zal een vergunning moeten worden aangevraagd.

Voor de te verwachten **algemene grondgebonden zoogdieren** en **algemene amfibieën** dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht. Al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er dient één richting op gewerkt te worden, van de oostelijke hoek richting de westelijke hoek, om aanwezige individuen de kans te geven te ontsnappen naar omliggende percelen. Daarnaast is het mogelijk om een amfibieënschermbank te plaatsen indien nodig. In overleg met een ecoloog zal moeten worden bekeken of een dergelijk amfibieënschermbank nodig is. Door te werken aan de hand van een ecologisch werkprotocol kan schade aan individuen worden voorkomen, en kan worden bekeken of andere maatregelen dan een amfibieënschermbank mogelijk zijn.

Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsparagrafen uit de Omgevingswet ten aanzien van stikstof op **Natura 2000-gebieden** wordt noodzakelijk geacht. Dit kan in eerste instantie worden onderzocht middels een modelberekening (AERIUS-calculator).

GERAADPLEEGDE BRONNEN

BIJ12 (2023a). Kennisdocument gierzwaluw. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>

BIJ12 (2023b). Kennisdocument huismus. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>

BIJ12 (2017a). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>

BIJ12 (2017b). Kennisdocument steenuil. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J., Canters, K. & Buys, J. (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Limpens H. & Regelink J. (2017). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (z.d.). Natura 2000 gebieden. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://www.natura2000.nl/gebieden>.

Nationale Database Flora en Fauna (z.d.). Uitvoerportaal; zoekgebied Heukelum, periode 2018-2023. NDFF. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://ndff-ecogrid.nl>.

Ravon (z.d.). Soorten. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon (z.d.). Soortenoverzicht. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://stats.sovon.nl/stats/soorten>.

Verspreidingsatlas (z.d.). NDFF Verspreidingsatlas. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021. Opgehaald van <https://netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol>.

Vlinderstichting (z.d.) Vlinders. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders>

Vogelbescherming (z.d.). Vogelgids. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://www.vogelbescherming.nl/>

Zoogdiervereniging (z.d.) Zoogdiersoorten. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>

Provincie Gelderland (2021, maart). Planviewer - Geconsolideerde Omgevingsverordening Gelderland (maart 2021). Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://gldanders.planoview.nl/planoview/>.

Provincie Gelderland (z.d.). Bijlage Kernkwaliteiten Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone. Geraadpleegd op 7 juni 2024 Van https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc08/b_NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc08_733.pdf.

Provincie Gelderland (z.d.). Natuurregels in Gelderland. Geraadpleegd op 7 juni 2024 van <https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=38465e1d8fec467ba027024c1e3476d1>.

BIJLAGE 1 NATUURWETGEVING EN DOELEN NATURA 2000

Natuurwetgeving Natura 2000

Deze bijlage geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Deze bijlage is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende, en per 1-1-2024 geldende, wetgeving. Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten op Natura 2000.

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 162 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied (artikel 2.7, lid 2 Wnb. en per 1-1-2024 artikel 5.1, lid 1, sub e Ow).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het bevoegd gezag. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

Doelen Natura 2000

Voor ieder Natura 2000-gebied geldt dat deze een specifiek internationaal belang heeft voor bepaalde soorten en/of habitattypen. Op grond van de staat van instandhouding en het relatief belang van soorten en habitattypen zijn de belangrijkste verbeteropgaven en doelen op landelijk niveau vastgesteld. Deze landelijke doelen vormen de kaders voor de formulering van instandhoudingdoelen op gebiedsniveau. Algemene doelen zijn behoud en indien van toepassing herstel van:

- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

BIJLAGE 2 NATUURWETGEVING Natuurnetwerk Nederland

Natuurwetgeving Natuurnetwerk Nederland

Deze bijlage geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie is getoetst. Deze bijlage is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende, en per 1 januari 2024 geldende, wetgeving. Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- Gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- Ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- Alle Natura 2000-gebieden.

In de Omgevingswet staan de bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen in de omgevingsverordening (artikel 2.44, lid 4 en 5 Ow en artikel 7.6, lid 1 Bkl).

Initiatiefnemers van ingrepen binnen (of in de directe nabijheid van) het Natuurnetwerk Nederland dienen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te onderzoeken. De omgevingscondities zullen ten opzichte van de oorspronkelijke situatie mogelijk veranderen. Dit zal middels nader onderzoek/toetsing inzichtelijk gemaakt moeten worden.

Ingrepen die de natuur significant aantasten, mogen niet worden toegestaan in het bestemmingsplan ("nee"), tenzij ze een groot openbaar belang dienen én er geen alternatieven zijn buiten de natuur. Als het toegestaan is, is natuurcompensatie verplicht (op een andere plek moet dan nieuwe natuur komen).

BIJLAGE 3 OMGEVINGSWET

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.
2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.
3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.
4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.
5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000- gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een afwijkomgevingsplanactiviteit,
 - b. een rijksmonumentenactiviteit,
 - c. een ontgrondingsactiviteit,
 - d. een stortingsactiviteit op zee,
 - e. een Natura 2000-activiteit,
 - f. een jachtgeweeractiviteit,
 - g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een bouwactiviteit,
 - b. een milieubelastende activiteit,
 - c. een lozingsactiviteit op:
 - 1°. een oppervlaktewaterlichaam,
 - 2°. een zuiveringstechnisch werk,
 - d. een wateronttrekkingsactiviteit,
 - e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
 - f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
 - 1°. een weg,
 - 2°. een waterstaatswerk,
 - 3°. een luchthaven,

- 4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
- 5°. een installatie in een waterstaatswerk,
- h. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.
2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.
3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.
4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:
 - a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
 - b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.
2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:
 - a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
 - b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.

2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.

3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen

maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
 - 1°. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
 - 2°. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
 - 3°. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
 - 4°. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
- b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

*§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn***Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)**

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
- b. de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

*§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten***Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)**

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
- b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74l van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
- c. de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

